УДК 330.341

ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ В ТРАНСФОРМАЦІЙНИЙ ПЕРІОД

Є. Коваленко, аспірант
Т. Немченко, канд.екон.наук, доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет

Розвиток людських ресурсів у воєнний час виступає як невід'ємний складник забезпечення життєздатності та стійкості організацій в умовах екстремальних викликів, породжених трансформаційними викликами в економіці, обтяженими впливом воєнних факторів на теренах нашої держави. Зважаючи на турбулентність зовнішнього середовища, постійні зміни оперативної обстановки та високий рівень невизначеності, людські ресурси набувають ролі ключового чинника адаптивності та спроможності організацій швидко пристосовуватися до нових реалій. У воєнних умовах трансформаційні процеси відбуваються з безпрецедентною інтенсивністю, вимагаючи від працівників демонстрації гнучкості, критичного мислення, готовності до перманентного навчання та перекваліфікації. Компетентність та професіоналізм персоналу стають визначальними детермінантами ефективного функціонування систем життєзабезпечення організацій та держави. Відтак, цілеспрямовані зусилля з розвитку людських ресурсів постають запорукою збереження безперервності критично важливих операцій та процесів у воєнний період.

Розуміючи важливість процесу розвитку людських ресурсів, погоджуємось із трактуванням Никифоренка В.Г. його як «процесу якісного накопичення і примноження якостей людей, що за відповідних мотивації та умов можуть бути реалізовані задля особистого і суспільного прогресу» [1]. Відповідно важливо розуміти всю сукупність факторів, що впливають на цей процес.

Переверєва А.В. зазначає, що основними чинниками, що впливають на розвиток лдських ресурсів є економічний та політичний, техніко-технологічний, освітній, суспільний, культурний фактори, що зумовлюють конкурентоспроможність людських ресурсів у глобалізованому світі [2].

На думку Пальчук О.І. на людські ресурси впливають такі фактори як знання, довголіття та здоров’я, достойний рівень життя, екологічна стійкість, безпека людини, сприяння рівності та соціальній справедливості, участь у політичному та житті суспільства [3].

Варто наголосити, що чинники розвитку людських ресурсів, передусім, являють собою сукупність внутрішніх та зовнішніх факторів організаційного середовища, що здійснюють визначальний вплив на траєкторію розвитку людського потенціалу організацій.

Внутрішній вектор чинників формується під впливом організаційної культури, яка є системою цінностей, норм, традицій та переконань, що регулюють поведінку та ставлення працівників до процесів навчання, інновацій та змін. Культура постійного розвитку та самовдосконалення, орієнтована на безперервне підвищення компетентності персоналу, слугує сприятливим підґрунтям для розбудови людських ресурсів організації. Вагому роль також відіграє трансформаційне лідерство, здатне надихати та мотивувати працівників на прийняття змін, формувати чітке бачення розвитку організації та залучати персонал до його реалізації через механізми коучингу та менторингу.

Зовнішні чинники розвитку людських ресурсів відображають вплив факторів зовнішнього середовища організацій, зокрема правового та регуляторного, економічного, соціокультурного та технологічного. Зміни у трудовому законодавстві, державній політиці зайнятості та навчання персоналу безпосередньо визначають вимоги до процесів розвитку людських ресурсів. Економічна ситуація, рівень інвестиційної активності та доступність фінансових ресурсів створюють обмеження чи можливості для розбудови людського капіталу

організацій. Соціокультурні чинники віддзеркалюють трансформацію цінностей, очікувань та потреб працівників різних поколінь, культурне розмаїття робочої сили, що вимагає адаптації стратегій управління персоналом. Технологічні зміни, цифровізація та автоматизація зумовлюють необхідність випереджального розвитку цифрових компетенцій, перенавчання та перекваліфікації задля збереження актуальності та конкурентоспроможності трудових ресурсів.

Комплексна взаємодія внутрішніх та зовнішніх чинників створює унікальний контекст розвитку людських ресурсів, вимагаючи від організацій гнучкості, стратегічного мислення та готовності до безперервного навчання персоналу. Лише урахування та ефективне управління цими чинниками забезпечить формування високопрофесійних, мотивованих та адаптивних трудових ресурсів - ключового активу для збереження життєздатності організацій у надскладних викликах воєнного стану.

На сьогоднішній час, на нашу думку, особливої ваги набуває система мотивації, що стимулює працівників до постійного вдосконалення професійних навичок, перекваліфікації та розширення сфер компетентності, позаяк важливості набуває комплексність знань для формування взаємозамінності працівників, з огляду на скрутну ситуацію з кадровим ресурсом на підприємствах. Така система має поєднувати інструменти матеріального та нематеріального стимулювання для заохочення ініціативності, креативності та прагнення до самореалізації через професійний розвиток. Більше того, війна як комплексне травматичне явище вимагає особливої уваги до психологічної стійкості. Програми розвитку людських ресурсів мають бути інтегровані з заходами зі зміцнення психоемоційного здоров'я працівників, формування стресостійкості та налаштування на позитивний лад у надзвичайно складних умовах військового часу. Емоційна витривалість та високий рівень мотивації забезпечуватимуть збереження продуктивності праці та унеможливлюють виснаження ключових трудових ресурсів.

Отже, на сьогоднішній день розвиток людських ресурсів у воєнний час постає комплексним завданням забезпечення життєздатності організацій, спроможності їхньої швидкої адаптації, збереження безперервності критичних процесів, підтримки продуктивності та лояльності персоналу, а також формування підґрунтя для успішного відновлення в майбутньому.

Список літератури

1. Никифоренко В. Г. Сучасні підходи до оновлення понять щодо розвитку людських ресурсів. Економіка розвитку. 2013. № 2 (66). С. 60–66.
2. Переверзєва А. В. Аналіз впливу глобалізаційних чинників на розвиток людських ресурсів. Економічний вісник університету. 2018. Вип. 38. С. 104-112.
3. Пальчук О.І. Розвиток людських ресурсів – головний фактор потенціалу країни. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2020. № 1. С. 20-24